

Kuopion taidemuseon kokoelmasäilytystilojen hankesuunnitelma

Hyvinvoinnin edistämisen johtaja Janne Hentunen

Tausta

Kuopion taidemuseo toimii opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämänä taidemuseotehtävästä vastaavana museona toimialueenaan koko Pohjois-Savo. Museolain mukaan museotoiminnan yhtenä päätarkoituksena on taiteen tallentaminen ja säilyttäminen. Kuopion taidemuseo toteuttaa tätä tehtävää huolehtimalla Kuopion kaupungin taideomaisuudesta. Valtionosuutta saavilla museoilla tulee museolain mukaan olla tarkoituksenmukaiset tilat ja kokoelmien tulee olla museon käyttäjien tavoitettavissa.

Kuopion taidemuseon kokoelmien varasto sijaitsee Kuopion keskustassa alueella, jolle on valmistunut uusi asemakaava, jossa alue on osoitettu asuin-, liike-, toimisto- ja palveluasumisrakennusten korttelialueeksi. Varastorakennus siirtyy alueen toteuttajan hallintaan ja taidemuseon kokoelmatiloille täytyy tästä syystä löytää uusi sijoituspaikka.

Taidemuseon kokoelmatilat olivat mukana museopalvelukeskuksen tarveselvityksessä, joka käsiteltiin ja hyväksyttiin hyvinvoinnin edistämisen lautakunnassa 13.12.2017 40 § ja kaupunginhallituksessa 18.12.2017 225 §. Tarveselvityksen taidemuseota koskevat kirjaukset ovat edelleen paikkansa pitäviä, tosin kiinteistön kunto on tänä aikana edelleen heikentynyt ja tilan ahtaus kasvanut. Tarveselvityksessä korostetaan, että taidemuseon kokoelmasäilytystilojen sijainnissa ja tilajärjestelyissä on otettava huomioon taidekokoelmien vaatimat erityiset turvallisuus- ja olosuhdevaatimukset.

Taidemuseon kokoelmatilat eivät voi jäädä odottamaan mahdollisesti tulevaisuudessa toteutuvaa museopalvelukeskuksen toteutumista, vaan ne on toteutettava erillisenä hankkeena nykyisten tilojen sijaintipaikan aluekehittämishankkeen vuoksi.

Nykytilanne

Taidemuseon kokoelmatilat sijaitsevat Kuopion keskusta-alueella. Kiinteistössä on taidekokoelmien säilytystilojen lisäksi kokoelmien luettelointi-, huolto- ja käsittelytilat. Tämänhetkisessä säilytystilassa on sijoitettuna noin 6000 teosta. Nykyisten tilojen vuokra-ala on n. 440 m²

Taidemuseon kokoelmien säilytystila täyttää minimitason museotekniset vaatimukset, mutta tila on jo täynnä. Tilojen ahtauden vuoksi kokoelman hoitaminen ja käyttäminen on vaikeaa ja osin mahdotonta, eikä kokoelman kartuttaminen ole enää mahdollista. Herkät teokset, jota ovat erityisesti kokoelman vanhimmat maalaukset ja useat nykytaiteen teokset, vau-

rioituvat ahtaan säilytyksen vuoksi. Teosten liikuttelu nykyisissä tiloissa on riski sekä teoksille että työntekijöille. Kokoelmatyön tekeminen; teosten tutkiminen, luettelointi ja valokuvaaminen, on hankalaa ja osittain mahdollista tilan puutteen vuoksi.

Rakennuksessa on kosteusongelmia ja lisäksi tilassa on tuhohyönteisten riski. Taloteknisten laitteistojen käyttöiät, kriittisimpänä ilmanvaihto ja kostutus, alkavat olla elinkaarensa päässä, ja tästä aiheutuu käyttökatkoja. Näiden ongelmien kuntoon saattaminen vaatisi rakennuksen peruskorjauksen, joka ei rakennuksen rakennustekniset ominaisuudet huomioon ottaen ole taloudellisesti järkevää.

Taidemuseon kokoelmille tarvitaan joka tapauksessa uudet säilytystilat, koska nykyisestä säilytystilasta joudutaan luopumaan alueen rakentamisen vuoksi ja alueen käytön muuttuessa.

Tavoitteet

Taidemuseon säilytystilan sijainnissa ja tilajärjestelyissä on otettava huomioon taidekokoelmien turvallisuusvaatimukset sekä monimuotoisten materiaalien asettamat vaatimukset.

Kokoelmien säilytystilan on sijaittava jatkuvan henkilö- ja objektiliikenteen vuoksi helposti ja nopeasti saavutettavan välimatkan päässä taidemuseolta. Tilojen osalta tavoitteena on muunneltavat säilytysjärjestelmät mahdollistava ja kustannuksiltaan resurssiviisas toimitilaratkaisu, jossa huomioidaan taiteen monimuotoisten materiaalien säilyttämisen asettamat vaatimukset.

Nykyisen kokoelman turvaamiseksi teoksille on saatava nykyistä laajemmat säilytystilat ja asianmukaiset säilytysratkaisut, joissa huomioidaan eri materiaalien vaatimukset. Kokoelma myös karttuu ja tämä on huomioitava säilytystilan koossa. Kokoelmatilaan tarvitaan tilaa myös kokoelmatyötä, eli tutkimusta, luettelointia, valokuvaamista, kehystämistä ja pakkaamista varten. Lisäksi tilaan tarvitaan asianmukaiset vastaanotto- ja lastaustilat. Museokokoelmien säilytystilan tulee turvata taidekokoelman säilyminen. Kokoelmien asianmukainen säilytys edellyttää tasaisia olosuhteita ympäri vuoden. Säädellyt kosteus- ja lämpöolosuhteet, luonnonvalon poissulkeminen ja pölyttömyys ovat tilalle asetetut vähimmäisvaatimukset

Laajuus

Tilaohjelman mukaisten lämpimien tilojen kokonaislaajuus on hieman yli 900 m², joista varsinaisen taideteosten kokoelmasäilytystilan osuus on 700 m². Saapuvan ja lähtevän aineiston käsittelytilat ovat yhteensä 120 m² ja säilytystila arkistoitavalle valokuva-, diakuva- ja paperimateriaalille 65 m².

Taideteosten säilytysjärjestelminä käytetään nykyisestä taidevarastosta siirrettäviä hyllyjärjestelmiä, joita täydennetään tarvittavilta osin.

Tilahankintamalli

Hankesuunnitelmassa on vertailtu tilahankintamalleina seuraavia vaihtoehtoja:

1. Kohde toteutetaan kaupungin hallinnoimalle tontille kaupungin omana investointihankkeena. Tilapalvelut huolehtii rakennuksen ylläpidosta ja vuokraa tilat käyttäjälle.
2. Ulkopuolinen investori vuokraa tilat olemassa olevasta rakennuksesta pitkällä, noin 15-20 vuoden vuokra-ajalla, ja Tilapalvelut vuokraa tilat edelleen käyttäjälle. Sopimukseen ei kuulu lunastusta eikä jäännösarvoa. Kuopion kaupunki maksaa tiloista investorille pääoma- ja ylläpito-vuokraa.
3. Hanke toteutetaan uudisvaihtoehtona vuokramallilla, jossa ulkopuolinen investori toteuttaa rakennushankkeen joko kaupungin osoittamalle tontille tai investorin omalle/vuokraamalleen tontille ja vuokraa tilat kaupungille pitkällä pääomavuokrasopimuksella. Uudiskohteen ylläpidon kokonaisuudessaan järjestää investori / vuokranantaja.

Olemassa olevasta, yksityisen tai kaupungin omistamasta rakennuskannasta ei löytynyt tilaa, jossa toiminnan edellyttämät olosuhdevaatimukset täyttyisivät. Vapaana olevista, toiminnan tilalliset vaatimukset täyttävistä kohteista suuri osa on valmistunut 1970-80 -luvulla, joten niissä on merkittävää peruskorjaustarvetta. Oleviin tiloihin on mahdollista saneerata ilmanvaihto siten, että jäähdytys- ja kostutus saadaan toteutettua, mutta vain sillä ehdolla, että olevat rakenteet (tiivetyys- ja kosteustekniset vaatimukset) mahdollistavat tämän. Muutokset edellyttävät laajoja korjaustoimenpiteitä, joilla on suora vaikutus vuokrahintaan.

Toiminnan edellyttämät olosuhde- ja turvallisuusvaatimukset saadaan parhaiten toteutettua uudisrakennusvaihtoehdossa. Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna omaan taseeseen toteutettava vaihtoehto tulee vuokravaihtoehtoa edullisemmaksi. Myös tilaratkaisun pysyvyys ja vakaus on toiminnan näkökulmasta erittäin tärkeää.

Tonttinvaihtoehdot

Kaupungin omana investointina toteutettavalle uudisrakennukselle on karroitettu sopivia tonttinvaihtoehtoja.

Kuopion kaupungilla on vapaata yritystonttivarantoa erityisesti Pienen Neulamäen alueella. Yksittäisiä tontteja on lisäksi eri puolilla kaupunkia ja niitä on käyty läpi yhdessä kaupunkiympäristön palvelualueen edustajien kanssa. Sijainti on oleellinen tekijä, jotta tontin saavutettavuus palvelee kokoelmatilan päivittäistä käyttöä.

Tutkituista vaihtoehdoista parhaaksi todettiin kaupungin omistama Kello-niemessä sijaitseva teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueella oleva tontti. Voimassa oleva asemakaava mahdollistaa kokoelmatilan rakentamisen alueelle, ja sijainti on toiminnan näkökulmasta hyvä. Paikka on saavutettavissa taidemuseolta kohtuullisessa ajassa myös julkisia kulkuvälineitä käyttäen. Pelastusaseman läheisyys sekä alueella olevat toiminnot ja asuinalue ovat turvallisuusnäkökohtien näkökulmasta tarkasteltuna positiivisia seikkoja.

Kustannukset

Hankkeen tavoitehinta-arvio on 3,25 milj. € (alv 0%). Tavoitehinta-arviossa on huomioitu kohteen tekniset ja toiminnalliset vaatimukset sekä tonttiolosuhteet. Säilytysratkaisuissa lähtökohta on Taidevarastosta siirrettävät hyllyjärjestelmät. Niitä täydennetään uusilla kalusteilla, joiden tarve on runsas 50% kalustosta. Täydentävien säilytysjärjestelmien hinta-arvio on 150 000 €. Tällöin investointikustannukset ovat kokonaisuudessaan 3,4 milj. € (alv. 0%).

Käyttäjähankintojen (mm. trukki, henkilönostin, kehystyskoneet, kalusteet) kustannusarvio on n. 105 000 €.

Kuopion kaupungin sisäisen vuokraohjeen mukaisesti laskettuna säilytysratkaisujen investointikustannus huomioituna pääomavuokran taso kaupungin omana taseinvestointina tulee olemaan n. 21 000 €/kk ja ylläpitovuokra n. 4 400 €/kk.

Tavoiteaikataulu

Hankesuunnitelman hyväksymisen jälkeen aletaan valmistella asiakirjoja kilpailutusta varten. Näillä sidotaan hankkeen laajuus- ja laatutavoitteet sekä tekniset vaatimukset.

Hanke on tarkoitus toteuttaa KVR- eli kokonaisvastuu-urakkana. Tässä urakkamuodossa urakoitsija sekä suunnittelee kohteen että toteuttaa varsinaisen rakennustyön. Toteutus suunnittelun pohjana käytetään Tilapalveluiden yhdessä käyttäjän kanssa laatimaa tilaohjelmaa sekä toimintakaaviota.

Hankkeelle esitetään varattavaksi toteutusta varten rahoitus vuosille 2022-2023. Hankkeen kilpailutus toteutetaan vuodenvaihteessa 2021-2022 ja kohteen rakentaminen aloitetaan keväällä 2022. Kohteen valmistusajankohta on keväällä 2023. Tällöin voidaan käynnistää muutto olevasta säilytystilasta uusiin tiloihin. Käyttäjän arvion mukaan muuttoon on varattava aikaa noin 6 kk.

Siirtoa varten teokset pakataan yksitellen ja uudet sijaintipaikat merkitään sähköiseen kokoelmanhallintajärjestelmään. Siirron yhteydessä teosten luettelointitiedot tarkastetaan ja tarvittaessa teos kuvataan. Työ vaatii tarkkuutta, aikaa ja henkilöresursseja. Osalle teoksista on rakennettava siirtoa varten oma kuljetuslaatikko. Olemassa olevat teoksia täynnä olevat hyllyköt hyödynnetään uudessa tilassa, minkä vuoksi vanhan tilan tyhjentäminen on tapahduttava vaiheittain.

Hanketyöryhmän esitys

Hankeryhmä esittää Kuopion taidemuseon kokoelmatilojen toteuttamista kaupungin omana taseinvestointina Kelloniemessä sijaitsevalle tontille.

Perusteluna tilahankintamallille on taidekokoelmien säilymisen turvaaminen ja niiden monipuolisen käytön mahdollistaminen. Uudisrakennus takaa olosuhde- ja turvallisuusvaatimusten toteutumisen. Sijainti on toiminnan kannalta järkevä ja turvallinen, ja kohteen saavutettavuus Kuopion taidemuseolta on työskentelyn näkökulmasta hyvä.

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

15.09.2021

16 §

Vaikutusten arviointi Liitteenä

Esitys

Esitän, että hyvinvoinnin edistämisen lautakunta hyväksyy hankesuunnitelman ja esittää sen edelleen hyväksyttäväksi kaupunginhallitukselle.

Liitteet

- 1 6254/2021-2 Taidemuseon kokoelmatilat hankesuunnitelma 3.9.2021
- 2 6254/2021-2 Vaikutusten arviointi

Viiteaineisto

- 1 6254/2021-2 VIITE 1_TAVOITEHINTA-ARVIO
- 2 6254/2021-2 VIITE 2_TONTINKÄYTTÖLUONNOS_VE4

Valmistelija

Liisa Kaksonen

puh. +358 44 718 5201

Marja Riikka Louni

puh. +358 44 718 2639

Anna Vilkuna

Hannu Kosunen

puh. +358 44 718 5132

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää hyväksyä hyvinvoinnin edistämisen johtajan esityksen.

Päätös

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Liisa Kaksonen, Anna Vilkuna ja Hannu Kosunen poistuivat klo 17.12 asian käsittelyn jälkeen.

Seuraavaksi lautakunta päätti käsitellä §:n 20 "Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen vuoden 2022 talousarvioesityksen valmistelutilanne".

KUOPIO

Pöytäkirja

10/2021 6 (6)

Kuopion kaupunki

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

15.09.2021

16 §